

MAASTOLASKU JA PÄÄTÖKSET

Maastolasku kuuluu purjelentäjän perusrutiineihin. Todellisuudessa perusasiat unohtuvat helposti – varsinkin tärkein niistä: päätöksen teko ajoissa. Myöhäinen laskupäätös tai täydellinen päättämättömyys aiheuttaa vuosittain onnettomuuksia meillä ja muualla. Suomessa laskeudutaan maastoon vuosittain n. 60 – 90 kertaa. Näistä päättyy 1 – 3 jonkin asteiseen vaurioon tai onnettomuuteen. Onnettomuuteen johtaneissa tapauksissa on useimmiten ajauduttu laskeutumaan maastoon ilman kunnollista suunnitelmaa. Suuri osa näistä johtuu loppuliu'un ja kilpailustressin huonosta hallinnasta. Nämä tapaukset ovat pakkolaskuja – ajoissa päätetyt ja hyvin suunnitellut maastolaskut onnistuvat yleensä hyvin.

Kaikkeen purjelentotoimintaa kuuluu riski joutua maastoon. Siksi myös paikallisenlennoilla pitää olla valmius turvalliseen laskeutumiseen lentokentän ulkopuolelle. Puidenlatvoja hipova paluu kentälle on vaarallista – jo ennen ensimmäisiä yksinlentoja olisi hyvä katsella peltoja läheltä ja suunnitella mahdollinen lähestyminen erilaisilla tuulen suunnilla.

Aapisen ohjeet

Maastolasku aloitetaan vaiheittain. Jos laskupaikkoja on tarjolla runsaasti, siirrytään 700 metrin tietämällä tähystelemään sopivia laskualueita. Jos laskupaikat ovat vähissä, on niiden sijainti oltava koko ajan tiedossa ja etäisyys reitiltä suhteessa lentokorkeuteen. Siis pidä matkan varrella laskupaikat liitomatkan päässä ja ole myös valmis tarvittaessa suuntaamaan peltoalueita kohti.

Laskuohje

Liitomatka ja turvallinen korkeus laskualueiden välillä lasketaan konservatiivisesti siten, että käytetään liitolukuna 20:ta. Käytännössä matka laskupaikalle jaetaan

kahdella, jolloin tulos on tarvittava korkeus satoina metreinä – tähän vielä lisätään laskusaran tarkastuksen ja kierroksen vaatima korkeus 300 – 500 m. Siis laskupaikalle matkaa 12 km edellyttää $600\text{ m} + 500\text{ m} = 1100\text{ m}$. Jos koneesi liitoluku tyynessä on n.30, 25 km/h vastatuuli tai keskimääräinen puolen metrin laskeva johtaa todelliseen liitolukuun 20.

Jos nostoa ei löydy, siirrytään n. 400 - 500 metrin alapuolella maastolaskuvaiheeseen. Tässä vaiheessa kiinnostaa vain paras laskusarka niiden muutamien mahdollisten joukossa. Valitset pisimmän ja tasaisimman saran, pienimmät reunaesteet, loivan ylämäen, hylkää laidunmaat ja sähköpylväiden alustat. Jos löydät ennen laskukierroksen alkua pelastavan noston, hyvä juttu, mutta pidät laskupaikan näkyvässä antamatta tuulen viedä.

200 - 300 metrin alapuolella keskitytään vain laskuun antamatta minkään muun ajatuksen häiritä. Teet hyvän laskukierroksen, ylität reunaesteet jyrkällä vakiokulmalla ja vakionopeudella, et muuta suunnitelmaasi kesken kaiken, lasket vastatuuleen keskelle sarkaa.

Laskupaikan valinta

Hyvä purjelentäjä tarkkailee ympäristöään jatkuvasti ja rekisteröi mahdolliset nostavat alueet, laskukelpoiset paikat reitin varrelta, tuulen suunnan, lentosään kehittymisen ja muun liikenteen. Tällöin päätöksenteon ainekset ovat koko ajan tiedossa. Tuulen suunta maassa voidaan nähdä erilaisista luonnon merkeistä kuten veden pinnasta, puiden taipumisesta, savuista jne. Maaston kaltevuuden näkee joskus helposti, joskus taas on käytettävä päättelyä apuna: pelto nousee rannalta pois päin, oja kaivetaan matalimpaan kohtaan, suo on harvoin kukkulan laella. Tasamaalla kannattaa aina laskeutua vastatuuleen, varsinkin jyrkästi nousevalle pellolle laskettaessa ei tuulen suunnalla ole niin väliä. Jos taas pelto viettää alaspäin, kasvaa maakiidon pituus ja vaurioriski huomattavasti.

Laskupaikan pinnan ja kasvillisuuden laatu on hyvä osata tunnistaa ilmasta. Siihen oppii vertailemalla näkymää maasta ja ilmasta. Tasaisen äestetyn pellon ja kynnöspellon oppii erottamaan toisistaan ilman agronomin tutkintoakin, samoin niitetyn ja niittämättömän heinäpellon. Korkea vilja ja varsinkin rypsi pelto on syytä

pyrkii välttämään laskupaikkaa valittaessa. Myös laidunmaat eläimineen ovat usein huonoja paikkoja purjekoneelle.

Reunaesteet vaikeuttavat laskeutumista olennaisesti siksi, että laskeuduttaessa esteen yli osa pellostä jää käyttämättä. 20 metrin este vie n. 100 metriä sarasta. Jos pellolle ei pääse lähestymään vapaasti, tarvitaan vastaavasti lisää pituutta.

Reunaesteistä hankalimpia ovat sähkölinjat huonosti näkyvine lankoineen. Tarkkasilmäinen voi nähdä tolpat jonossa tai johtokäytävän viereisessä metsässä, mutta auttamatta kaikkea ei pysty havaitsemaan ilmasta. Sähköpylväitä pystytetään etenkin tien vierelle ja usein myös metsän reunaan piiloon – lähestyminen matalalla tien tai pellon kapeikon yli saattaa aiheuttaa riskin törmätä lankoihin.

Laskupaikkana etusijalla ovat tietenkin lentokentät, peltoaukeat tulevat hyvänä kakkosena. Käyttämättömät lentolannoituskentät ja tiet ovat hyvin riskialttiita. Pusikko kasvaa vaarallisen korkeaksi parissa kesässä ja teiden varsilla on kaikenlaisia tolppia ja reunaesteitä aina. Ilmasta on mahdotonta nähdä pienipiirteisiä esteitä ennen kuin se on liian myöhäistä.

Laskupaikan tarkastaminen ja laskukierros

Ennen laskua on syytä lentää valitun laskusaran yli ja tarkastaa sen kunto. Tässä vaiheessa voit vielä vaihtaa laskusarkaa – laskukierroksen loppuvaiheessa suunnitelman muutos johtaa useimmiten huonoon lopputulokseen. Suunnittele rauhallinen riittävän pitkä laskukierros, älä kuitenkaan kadota laskupaikkaa näkyvistä. Jos pyöristät perusosan sopivasti, näet koko ajan lähestymiskulman pellolle ja pystyt säätämään sitä mahdollisimman hyvin.

Pyri laskeutumaan käyttäen lähes täysiä lentojarruja, konetyypin mukaan. Tällöin koneesi ei jää liitämään tarpeettomasti matalalle. Heti kosketuksen jälkeen käytä täysiä lento- ja pyöräjarruja. Tuntemattomalla laskupaikalla saattaa olla näkymättömiä rautakankia tms. eikä laskukiitoa saa venyttää.

Harjoitus

Jos tarvitset jyrkempää lähestymiskulmaa kuin lentojarrut mahdollistavat, voit käyttää kahta tapaa lisätä koneen vajoamista. Jos koneessasi on tehokkaat lentojarrut, kiihdytä nopeutta 20 – 30 km/h ja hidasta sitten täysillä lentojarruilla saavutettuasi oikean lähestymiskulman. Jotkut koneet taas edellyttävät sivuluisun hyvää osaamista jyrkän lähestymiskulman saavuttamiseksi. Opettele tarvittava taito koululennolla jo ennakolta, sillä nämä menetelmät eivät ole aivan riskittömiä.

Jälkipeli pellolla

Tilanne pellolla hoituu yleensä tavallisella kaupunkilaisjärjellä.

Päätä ajoissa

Maastolaskuonnettomuuksissa on yhteisenä tekijänä useimmiten viivästynyt päätös. Tähän vaikuttaa tietenkin purjelentäjälle tyypillinen optimismi, mutta usein myös pitkän lennon tai lentoviikon aikana kertynyt uupumus. Lajissa välttämätön päätöksenteko väsyttää, tätä lisää kilpailun tai matkalennon aiheuttama paine.

Uupuneena päätökset muuttuvat impulsiivisiksi – selkokielellä sanottuna huonosti harkituiksi. Parin huonon päätöksen jälkeen stressitasosi on pilvissä, eikä se tee hyvää lopputulokselle.

Hyvän lentäjän ominaisuuksiin kuuluu olennaisesti kyky tehdä päätöksiä. Ilmassa mikään päätös ei ole yhdentekevä ja niitä on tehtävä tarvittavaan tahtiin. Yksinkertaisia ratkaisuja syntyy helposti, mutta tehtävän vaativuuden ja monimutkaisuuden lisääntyessä on ymmärrettävä, ettei päätös synny hetkessä. Siksi lennon suunnittelu, huolellinen valmistautuminen ja tilanteen realistinen arviointi pitkin matkaa on tärkeää: ole askeleen edellä tapahtumia, ettet muutu matkustajaksi omassa koneessasi!

Maastolaskutaidon jatkokurssi

Edellä on opetettu maastolaskujen perustaidot. Jatkokurssin sanoma on lyhyesti seuraava:

- Kokeneena voit joustaa, mutta vain hyvin vähän. Tutun pellon päälle voit tulla 200 - 300 metrin korkeudella. Kaikki muu soveltaminen vaarantaa terveytesi tai ainakin koneesi.
- Kaikki olennainen on kerrottu edellä, SLG ja SSG vaatii oman kurssin.
- **Maastolaskupäätöksen tekeminen ajoissa on tärkein perustaito!**